

MEMO

AAN Algemeen Bestuur
VAN Marcel Reefhuis
DATUM 30 maart 2017
ONDERWERP Ontwikkelingen spoorveiligheid

Ontwikkelingen spoorveiligheid

Het bestuur van Veiligheidsregio Twente is in oktober van 2016 nader geïnformeerd over de overschrijdingen van de risicoplafonds voor het transport van gevaarlijke stoffen in Twente. In deze memo wordt u nader geïnformeerd over de ontwikkelingen op het gebied van spoorveiligheid in Twente.

Stand van zaken transport gevaarlijke stoffen en werkzaamheden Betuweroute

De staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu heeft op 15 februari de Tweede Kamer geïnformeerd over de stand van zaken van de maatregelen die zij heeft getroffen om te voldoen aan de risicoplafonds en over de stand van zaken van de werkzaamheden aan de Betuweroute.

Uit de brief wordt duidelijk dat tot en met het derde kwartaal van 2016 nog steeds sprake is geweest van een forse overschrijding van de aantallen wagons. Dermate fors dat ook over heel 2016 sprake zal zijn van een overschrijding van de risicoplafonds. Dit was echter ook verwacht, omdat het maatregelpakket van de staatssecretaris pas vanaf het vierde kwartaal effectief zou zijn. Het vierde kwartaal zal dus een trendbreuk moeten laten zien. Onder de maatregelen zit een herroutering van een trein van Chemelot (Herleen) naar Tsjechië met circa 1500 ketelwagens brandbaar gas per jaar die voorheen via Oldenzaal reed, maar nu via de Betuweroute wordt afgewikkeld. Juist de brandbare gassen zorgden in Twente voor de overschrijding. Tevens is overleg geweest met de Duitse spoorbeheerder en willen in beginsel meewerken aan de uitgangspunten van Basisnet. Tijdens omleidingen kunnen zij echter niet sturen op inhoud van de wagons en dus ook niet op gevaarlijke stoffen. Het RIVM onderzoekt nog in hoeverre extra veiligheidsmaatregelen invloed hebben op de naleving van de risicoplafonds. De resultaten hiervan worden in april verwacht.

Mochten maatregelen onvoldoende effectief blijken, dan zal de staatssecretaris een routeringsbesluit in kunnen zetten om vervoer naar de Betuweroute te dwingen. Met een routeringsbesluit sluit zij een route uit voor transport van gevaarlijke stoffen. Gedacht wordt aan Amersfoort – Deventer. Dit middel wordt echter alleen als uiterste middel ingezet.

Daarnaast is duidelijk geworden dat er vertraging is opgetreden in de werkzaamheden aan de Betuweroute aan Duitse zijde. De benodigde vergunningen zullen waarschijnlijk jaren vertraging oplopen. Het voordeel is dat in 2017 tot de helft minder werkzaamheden zullen plaatsvinden in vergelijking met 2016 en ook de omleidingsroutes minder vaak zullen worden gebruikt. Het nadeel is echter dat de omleidingen jaren langer doorlopen dan de oorspronkelijke 2021.

Reactie ministerie op brief VR Twente

Medio 2016 heeft Veiligheidsregio Twente naar aanleiding van de overschrijdingen in 2015 een tweetal brieven gestuurd. De tweede brief was tot op heden onbeantwoord gebleven. In die brief vroeg Veiligheidsregio Twente aandacht voor het ontbreken in de Wet Basisnet van sturingsmogelijkheden vooraf op vervoersstromen van gevaarlijke stoffen en voor het optimaal benutten van de beperkte capaciteit van de Betuweroute ten behoeve van transport van gevaarlijke stoffen. Naar aanleiding van contact van de portefeuillehouder met staatssecretaris Dijkzma heeft het ministerie inmiddels alsnog gereageerd (zie ook de brief onder ingekomen stukken). Het ministerie geeft

aan dat inmiddels een onafhankelijk team onderzoek doet naar o.a. het sturingsinstrumentarium en de rolverdeling binnen Basisnet. Naar verwachting komt het ministerie in mei met de uitkomsten en aanbevelingen. Daarnaast geeft het ministerie aan dat het optimaal benutten van de Betuweroute voor vervoer van gevaarlijke stoffen het uitgangspunt is voor het afgesproken maatregelpakket. Een concreet voorbeeld is de in de vorige paragraaf vermelde herroutering van een vervoersstroom van brandbare gassen.

Vervolg

Bepalend zijn de cijfers over het vierde kwartaal van 2016. Als de maatregelen effectief zijn, dan zou dat kwartaal een trendbreuk moeten laten zien. Uit de laatste realisatiecijfers, die als bijlage bij deze memo zijn toegevoegd, blijkt inderdaad dat er sprake is van een afname ten opzichte van het tweede en derde kwartaal van 2016. De totale vervoersstroom van gevaarlijke stoffen is nog groter geweest dan de vervoersstroom in 2015, maar dit was mede gelet op het nog niet effectief zijn van de maatregelen van de staatssecretaris ook verwacht. Helaas laat het vierde kwartaal ook zien dat de realisatie van transport van gevaarlijke stoffen nog steeds op het niveau van realisatie per kwartaal in 2015 zit en dus ook nog boven de uitgangspunten voor de risicoplafonds in het basisnet voor vervoer van gevaarlijke stoffen. Alleen in de eerste twee weken van oktober was er sprake van omleidingsverkeer door werkzaamheden aan de Betuweroute. De rest van het kwartaal waren er geen beperkingen aan het gebruik van de Betuweroute. Daarmee lijken naast de omleidingsroute ook nog steeds meer structurele oorzaken ten grondslag te liggen aan de aantallen wagons. De staatssecretaris zal waarschijnlijk omstreeks juni de kamer informeren over deze realisatiecijfers met een nadere duiding van oorzaken en inzicht in verwachtingen ten aanzien van de effectiviteit van maatregelen..

De inzet van Veiligheidsregio Twente is om te zorgen dat de situatie in ieder geval weer onder de risicoplafonds van het basisnet voor vervoer van gevaarlijke stoffen gebracht wordt. In onze uitingen zal rekening worden gehouden met het voorkomen van ongewenste waterbedeffecten (een toename van vervoer van gevaarlijke stoffen op andere routes). Daarom wordt zoveel mogelijk gezamenlijk opgetrokken met de andere betrokken veiligheidsregio's en overheden in Oost-Nederland. Gestreefd wordt om een robuuste verbinding aan te brengen tussen de portefeuillehouders veiligheid in Twente en de portefeuillehouders mobiliteit.

Veiligheidsregio Twente bekijkt de digitale mogelijkheden om met de medeoverheden informatie te delen, onder andere voor een gezamenlijke ruimte voor correspondentie en kamerstukken.

Om met een gezamenlijk standpunt te kunnen reageren op de ontwikkelingen wordt op 19 mei een bestuurlijk overleg voor de Oost-Nederland overheden georganiseerd onder coördinatie van de Provincie Overijssel en Provincie Gelderland.

Bijlage: realisatiecijfers transport gevaarlijke stoffen spoor

CIJFERS PRORAIL DOORGAAND VERVOER GEVAARLIJKE STOFFEN							
	Categorieën -->	A	B2	B3	C3	D3	D4
		Brandbaar gas	Toxisch gas	Zeer toxisch gas	Zeer brandbare vloeistof	Toxische vloeistof	Zeer toxische vloeistof
2014	Deventer - Almelo	164	2	0	99	0	1
	Almelo - Hengelo	164	2	0	99	0	1
	Hengelo - Oldenzaal	263	2	0	161	0	9
	Hengelo - Delden	0	0	0	20	0	0
	Zutphen – Delden	99	0	0	62	0	9
2015	Deventer - Almelo	3006	92	0	986	88	2
	Almelo - Hengelo	3006	92	0	986	88	2
	Hengelo - Oldenzaal	3114	92	0	1046	86	7
	Hengelo - Delden	110	0	0	44	0	5
	Zutphen – Delden	0	0	0	0	0	0
2016 – q1	Deventer - Almelo	297	0	0	420	8	10
	Almelo - Hengelo	297	0	0	420	8	10
	Hengelo - Oldenzaal	324	0	0	430	8	12
	Hengelo - Delden	27	0	0	10	0	0
	Zutphen – Delden	0	0	0	0	0	0
2016 – q2	Deventer - Almelo	1643	152	0	948	68	18
	Almelo - Hengelo	1643	152	0	948	68	18
	Hengelo - Oldenzaal	1670	152	0	958	68	19
	Hengelo - Delden	27	0	0	10	0	1
	Zutphen – Delden	0	0	0	0	0	0
2016 – q3	Deventer - Almelo	1643	61	0	1054	72	16
	Almelo - Hengelo	1629	61	0	1054	72	16
	Hengelo - Oldenzaal	1654	61	0	1087	72	18
	Hengelo - Delden	25	0	0	8	0	2
	Zutphen – Delden	0	0	0	0	0	0
2016 – q4	Deventer - Almelo	842	0	0	457	11	11
	Almelo - Hengelo	856	0	0	457	11	11
	Hengelo - Oldenzaal	877	0	0	461	11	12
	Hengelo - Delden	21	0	0	9	0	1
	Zutphen – Delden	0	0	0	0	0	0

CIJFERS PRORAIL DOORGAAND VERVOER GEVAARLIJKE STOFFEN							
2016	Deventer - Almelo	4425	213	0	2878	159	54
	Almelo - Hengelo	4425	213	0	2878	159	54
	Hengelo - Oldenzaal	4525	213	0	2935	159	54
	Hengelo - Delden	100	0	0	37	0	6
	Zutphen – Delden	0	0	0	0	0	0
Uitgangs- punten Basisnet	Deventer – Almelo	210	200	0	1000	50	50
	Almelo – Hengelo	210	200	0	1000	50	50
	Hengelo - Oldenzaal	1900	200	0	1900	50	50
	Hengelo – Delden	1910	200	0	1100	50	50
	Zutphen – Delden	1700	200	0	1050	50	50